

Zápis z prezentácie zámeru tvorby nového Územného plánu pre mesto Nitra – stretnutie s VMČ

Miesto stretnutia: online platforma ZOOM

Termín stretnutia: **18.11.2020, od 17:00 do 19:30**

Facilitátori: Karolína Miková, Bohdan Smieška, Peter Guštafík (PDCS)

Zapisovateľka: Anna Zemanová (PDCS)

Prítomní: Viktor Šabík, Soňa Minárechová, Anton Kondrla (UHA) Henrich Varga, Lenka Mareková (MsÚ),

**Pozvané výbory MČ: Klokočina, Staré mesto, Čermáň, Chrenová/Janíkovce, KS -
Koordinačná skupina, MsÚ**

Prítomní: T. Zelenický, P. Mezei, M. Csanda, V. Jarabica, M. Dulík, L. Kompsová (KS)

P. Olajoš, M. Spotak, I. Habermanová, R. Mikulášik, T. Šutka, D. Branikovičová, P. Bakay, F. Barbarič, E. Král, P. Oberáš, L. Dulíková, M. Ráczová, M. Horváth, P. Reháč, O. Fronc (VMČ)

Ciele stretnutia:

- **Predstavenie a vysvetlenie dôvodov, východísk, princípov a cieľov zámeru tvorby nového Územného plánu Mesta Nitra.**
- **Otvorenie diskusie s Výbormi mestských častí o zadaní nového ÚP mesta Nitra.**
- **Zobieranie námetov, návrhov a potrieb od účastníkov stretnutia vo vzťahu k všeobecnej vízii rozvoja mesta aj vo vzťahu k potrebám jednotlivých mestských častí.**

Program stretnutia:

17:00 Úvod – privítanie a predstavenie priebehu a cieľov stretnutia (Bohdan Smieška, PDCS)

17:05 - Prezentácia dôvodov a zámeru tvorby nového Územného plánu (ÚP) Nitry – prezentácia pre všetkých účastníkov (Viktor Šabík, hl. architekt, MsÚ Nitra)

17:25 - Stručná prezentácia procesu zapájania verejnosti do mapovania a zbierania podkladov pre zadanie tvorby nového ÚP - prezentácia pre všetkých účastníkov (Karolína Miková, PDCS)

17:35 - Objasňujúce otázky a pripomienky k zámeru tvorby nového ÚP – moderovaná diskusia v skupinách (náhodné rozdelenie účastníkov do troch skupín)

18:05 – 18:15 - Prestávka

18:15 - Návrhy a pripomienky k Vízii Mesta Nitra pre nový ÚP – moderovaná diskusia v skupinách (rozdelenie účastníkov do troch skupín na základe príslušnosti k VMČ)

18:45 - Mapovanie problémov a potrieb pri rozvoji mestských častí a návrhy s tým súvisiacich podkladov k zadaniu k tvorbe nového ÚP – moderovaná diskusia v skupinách (rozdelenie účastníkov do troch skupín na základe príslušnosti k VMČ)

19:15 - Spoločné zhrnutie výstupov z jednotlivých skupín (moderátori stretnutia, PDCS)

19:30 - Informácia o ďalších krokoch a záver stretnutia

V úvode stretnutia p. Smieška privítal prítomných a predstavil priebeh a ciele stretnutia. Nasledovali technické pokyny k práci v platforme ZOOM.

Následne p. hl. architekt MSÚ Nitra V. Šabík uviedol dôvody prípravy a zámeru tvorby nového Územného plánu (ÚP) Nitry

- Mesto Nitra má od roku 2003 platný ÚP, po zmenách a doplnkoch č.6 Okresný úrad vydal usmernenie metodickým pokynom a následne bolo prijaté rozhodnutie, že už nebudú prijímané ďalšie zmeny a doplnky, ale bude pripravený nový ÚP. Nový územný plán si vyžiadali hlavne zmeny v legislatíve. V súvislosti s rozhodnutím o príprave nového ÚP je potrebné uviesť, že mesto Nitra má kvalitný ÚP, ale v praxi narážajú na často neriešiteľné problémy, ktoré spôsobujú mnoho nedorozumení a vášní a preto sa rozhodli pre nový ÚP. Bolo rozhodnuté horobiť participatívnym prístupom, čo zatiaľ v takomto rozsahu nerobilo žiadne mesto na Slovensku.
- Príprava ÚP má časový sklz spôsobený opatreniami súvisiacimi s Covid-19 a momentálne pracujeme s predpokladom, že na jar 2021 budeme môcť organizovať verejné stretnutia s občanmi a výbormi mestských častí "naživo"
- Na úvod stretnutí so zainteresovanými aktérmi je potrebné zdefinovanie, čo môžu občania zapojením a pripomienkami ovplyvniť, aby nevznikli mylná predstava, že všetky pripomienky a požiadavky je možné zapracovať.
- Momentálne prebieha príprava procesu výberu spracovateľa, VO prebehne začiatkom roka 2021, aby sa spracovateľ mohol zúčastňovať procesu a stretnutí.
- Zaznela informácia, že do 30.9.2020 boli zbierané námety cez otvorenú výzvu, ktorá trvala rok.

Prezentáciu procesu zapájania verejnosti do mapovania a zbierania podkladov pre zadanie tvorby nového ÚP predniesla p. Karolína Miková z PDCS

Prezentácia bola prístupná účastníkom stretnutia.

Budeme procesu vytvárať podklady pre zadanie ÚPN.

Základnými cieľmi procesu sú:

- **identifikovať a informovať zainteresovaných aktérov** o tvorbe zadania územného plánu mesta Nitra,
- **informovať verejnosť** o participačných aktivitách pri príprave zadania územného plánu a možnostiach účasti verejnosti v nich,
- **zistiť názory** zainteresovaných aktérov, odbornej i laickej verejnosti **a umožniť diskusiu** vybraných zainteresovaných aktérov o územno-rozvojových potrebách, prioritách a limitoch mesta Nitra
- **spracovať** zozbierané názory a návrhy **do Správy z participatívneho procesu** a zahrnúť

ich do zadania pre tvorbu územného plánu mesta Nitra.

Časový rámec a fázy procesu:

Fáza 1: **Príprava participatívneho procesu** (september 2020)

Fáza 2: **Informovanie verejnosti** (počas celej prípravy ÚP - web, iné aktivity)

Fáza 3: **Realizácia participatívnych aktivít** (od 1. októbra 2020 do 15. januára 2021 – predĺžené kvôli covid opatreniam)

Fáza 4: **Spracovanie Správy z participatívneho procesu** (1. január -15. február 2021 –upravené kvôli covid opatreniam)

Aktivity procesu

- **Pravidelné stretnutia Koordinačnej skupiny**
- **Verejné stretnutia v mestských častiach Nitra**, zisťovaco-plánovacie stretnutia (organizované v spolupráci s výbormi MČ) - online počas covid opatrení
- **Realizácia ankety** - (online aj offline) s 10-20 otázkami - voliteľné podľa dohody,
- **Stretnutia s vybranými zainteresovanými aktérmi v meste Nitra** (napr. kľúčovými zamestnávateľmi, predstaviteľmi cirkví, developermi, mladými ľuďmi a ďalšími kľúčovými aktérmi z pohľadu rozvoja mesta)
- **Záverečné verejné stretnutie zamerané na prezentáciu výstupov participatívneho procesu a ďalších krokov pri tvorbe ÚP Mesta Nitra**

Informácia o role facilitátora ako tretej strany zapojenej do procesu.

Objasňujúce otázky a pripomienky k zámeru tvorby nového ÚP – moderovaná diskusia

- Padla otázka k participatívne procesu vo vzťahu k zasielaniu pripomienok, ktoré prebiehalo do konca septembra.
 - Zaslané pripomienky (cca 300 podnetov) sa vyhodnocujú a budú jedným z podkladov a sú zaradené do zászobníka pre ÚP, výsledky participatívneho procesu budú ďalším zdrojom informácií, ďalej bude možnosť písať pripomienky aj prostredníctvom webovej stránky územný plán.
- Otázka, či pokiaľ vzniknú po prvých stretnutiach s výbormi mestských častí pripomienky, prejednané na výboroch MČ, a budú zaslané, budú tieto zahrnuté do podkladov k návrhu nového ÚP.
 - My (PDCS) budeme zaznamenávať procesy, ktoré budú súčasťou PP, dokument bude otvorený, teraz sa pripravujeme na stretnutia s občanmi MČ, toto je otváracie stretnutie. Ak vzniknú nejaké ďalšie dodatky mimo tohto procesu a budú poskytnuté UHA, budú nejakým spôsobom zapracované do zadania, ale mimo správy z participatívneho procesu.
 - Toto stretnutie je otváracia diskusia, predstava je, že budú nasledovať ďalšie stretnutia.

- Otázka, či si my (účastníci za VMČ) teraz urobíme kostru a ako budeme zbierať podnety aj vo výboroch MČ, alebo, aká je predstava o zbieraní.
 - Budeme sa stretávať aj s občanmi, so širokou verejnosťou, ak to situácia dovolí, ďalšou možnosťou zapojenia bude anketa a možnosť zapojenia sa cez webovú stránku. Bude to kombinácia viacerých možností zapojenia sa prostredníctvom viacerých prístupov. Dôležitá bude komunikácia mesta, ktoré smerom k občanom musí byť aktívne.
 - Je rozdiel medzi zbieraním pripomienok a vytváraním priestoru pre diskusie a spoločné hľadania, niekedy dokonca i konfrontovanie rôznych potrieb a požiadaviek v tom istom území. Rola PDCS je hlavne umožňovanie diskusie aj o konfliktných témach ich zdôvodňovaním. Spracovateľ by nemal dostať "zoznam želaní", ale zdôvodnené pohľady na dilemy. Budeme viesť diskusiu o zásadných voľbách (rozrastanie vs. koncentrácia, ...)v snahe dosiahnuť konsenzus v hlavných témach.
- Otázka, akou formou sa budú dostávať schválené informácie do výborov MČ, či výbory budú schvaľovací a rozhodovací orgán, ktorý si to odobrí, alebo či výbory MČ dostanú informácie iba na vedomie.
 - Výbory MČ by mali byť partnerom celého procesu, aby do procesu a stretnutí zatiahli maximum ľudí z MČ. Cieľom je, aby sme zadefinovali aké bude mesto. Mesto sa rozpadlo do krajiny, snahou je urobiť mesto kompaktné. Je potrebné hovoriť o mobilite, satelitoch, nekompaktnosti mesta. Je potrebná zmena paradigmy - NR sa stala z mekky poľnohospodárstva priemyselným mestom s montážnymi halami.
 - Keď pôjdeme do VMČ, treba si zadefinovať, čo sú problémy občanov v MČ, očakávame od výborov, že budú partnermi, že pripraví svojimi podnetmi rámce na stretnutia s občanmi, informácie, čo sa očakáva v MČ, pripraviť sa, aby diskusia bola plodná. Základným komunikačným kanálom bude web mesta, dokumenty budú zdieľané. Je snaha neísť cez sociálne siete, ktoré nie sú ideálnym miestom na kultúrnu diskusiu.
- Je potrebné si uvedomiť, že ÚP bude nakoniec schvaľovať MZ, ale za podklad bude zodpovedná koordinačná skupina a hlavný architekt. Zároveň z hľadiska mierky ÚP bude detail menej podrobný ako v územných plánoch zóny. ÚP hovorí viac o Nitre ako celku.
- Otázka ako budú nastavené mantinely pre verejnosť. Či budú materiály, ktoré budú informovať, aby bolo jasné o čom sa bude rozprávať.
 - Keďže MČ sú rozdielne, budú využívať všetky komunikačné kanály, občania potrebujú dostať čo najjasnejšie podklady.
- Bol artikulovaný názor, že sociálne siete sú potrebné na informovanie o tejto aktivite pre verejnosť.
 - UHA momentálne nemá personálnu kapacitu moderovať diskusiu na sociálnych sieťach, ale úplne ju nevyklučuje. Keďže sa vo smere k ÚP robí takýto proces pilotne, budeme ho upravovať priebežne.
- Bolo formulované očakávanie, že na tomto stretnutí budú nielen organizačné, ale aj odborné vstupy. Keďže účastníčka pokladá ÚP za výsostne odborný materiál, padla otázka, či hlavný architekt predloží zásadné zmeny, víziu rozvoja moderných sídlisk. Či sa už dnes naznačí, akou cestou sa pôjde. Nápady zo zbierania je možné vopred odhadnúť, že budú ako obvykle občania predkladajú.

- Hlavný architekt si myslí, že zásadná je dohoda na tom, či chceme mať v každej mestskej časti centrum, alebo má byť v meste len jedno centrum. Každá MČ by mala mať sebestačné spoločenské centrum, aby obyvatelia nemuseli chodiť autom za všetkým do stredu. Predstavou je predložiť obyvateľom podklady, ktoré sa budú rozvíjať v ďalšej diskusii, aby sa mesto postupne zdokonaľovalo ako mesto, ktoré máme radi.

Návrhy a pripomienky k Vízii Mesta Nitra pre nový ÚP – moderovaná diskusia v skupinách (rozdelenie účastníkov do dvoch skupín na základe príslušnosti k VMČ)

V dvoch skupinách prebehla moderovaná diskusia k predstaveným dilemám v príprave vízie mesta Nitra. Účastníci sa venovali mapovaniu problémov a potrieb pri rozvoji mestských častí a návrhom s tým súvisiacich podkladov k zadaniu k tvorbe nového ÚP

V skupinách bola účastníkom predstavená rámcová vízia rozvoja mesta v podobe dilem/dualít

- **Mesto pre autá vs. Mesto pre ľudí**
- **Mesto s jedným atraktívnym centrom vs. Mesto krátkych vzdialeností**
- **Mesto s nedefinovaným využitím vs. Mesto ktoré má možnosť rásť**
- **Kompaktná mestská zástavba ponúkajúca služby a aktivity vs. Monofunkčné satelitné mestečka bez infraštruktúry**
- **Mesto s riekou vs. Mesto na rieke**
- **Mesto s množstvom zelene vs. Zelené mesto**

Staré Mesto, Janíkovce, Chrenová

- Otázka k novému ÚP - ak ho mesto potrebuje, do akej miery sa počíta, že sa v meste bude búrať a ktorých častí by sa to malo týkať.
 - Mesto sa rozhodlo pre nový ÚP a plánuje sa mesto budovať, nie búrať
- Návrh urobiť anketu, postavenú na 6 dilemách aj s dovzdelávaním laickej verejnosti.
 - mesto budované na pešej dostupnosti pre každodenný život(MHD, individuálna doprava doplnková)/mestskí ľudia.
- Neisť do konkrétnych riešení, ale držať sa na úrovni vízie.
- Predstavená vízia rozvoja mesta bola prítomnými zástupcami VMČ prijatá ako vhodná cesta rozvoja mesta.
- Zákl. otázka je, prečo bývame v meste, prečo nebývame na dedine - zdôvodňuje to koncentráciu procesov a aktivít, dôsledkom môže byť prirodzene aj ďalšia výstavba.
- Mestá sú "značky, ktoré majú súťažiť o občana. Spolu si mesto vytvárame. Zdieľame v ňom informácie a posúva to aj vzdelanostnú ekonomiku.
- Otázka: Uvažujeme aj o prizvaní sociológov do procesu?
- Pohľad architektov a nearchitektov je odlišný. Máme nazerať na ÚP len s pohľadu architektov, alebo aj z perspektívy ekonomiky a udržateľnosti. Aké sú dôsledky na ekonomiku a životné prostredie keď sa mesto rozširuje do priestoru? S presahom na dopravu...
- Je potrebná odborná diskusia a tiež zatahnuť odborníkov do diskusie s laickou verejnosťou, aby bol medzi nimi prienik a dochádzalo k dovzdelaniu a vysvetleniam.

- Aké bude dlhodobé hľadisko rodinnej zástavby? Po 50 rokoch nemusíme byť schopní udržiavať infraštruktúru.
- Premostenie medzi odborníkmi a širokou verejnosťou je potrebné, hoci teraz sú si veľmi vzdialení. Diskusia o "zahusťovaní" je napríklad veľmi citlivá - má aj emocionálnu rovinu (napr. diskusia o historickom centre).
- Výstavba je braná osobne ("kradne mi územie") a ľudí polarizuje.
- Môže sa stať, že sa zapojí len malý počet, ale zato aktívnych kritikov. Mali by sme sa usilovať o symbiózu občana s úradom.
- Cesta do práce asi bude naďalej autom - tam nebude platiť "mesto krátkych vzdialeností" - téma dopravy a infraštruktúry zostane zásadná.
- "Zahusťovanie" nie je šťastný termín. Reakcie sú negatívne. Podobne ako na búranie. Dodnes sú nezastavané parcely, ktoré zostali po bombardovaní v 2. sv. vojne. Druhá vlna búrania bola v 60. a potom 70. a 80. rokoch - vtedy Nitra prišla o centrálny priestor námestia. My žijeme "zónovanie" miest - koncept zavedený sovietskymi.
- Je záujem prácu priblížiť do MČ. Aby mesto bolo skutočne polyfunkčné. Nutnosť presunov nebude možné odstrániť, ale je snaha umožniť prenájom kancelárií a v iných MČ. Do 30-50 rokov chceme zdravé mesto, kde nebudú ľudia používať auto na presun 2-3 km.
- Potvrdenie, že novú zástavbu ľudia lepšie akceptujú, ak ide o doplnenie historickej zástavby.
- Mladí ľudia sa radi vyjadria v part. procese, ale často majú nerealistické očakávania a nie sú vypočutí.
- Prvý problém mladých rodín s deťmi je často parkovanie, aj na úkor dlho "budovanej" zelene.
- Vozenie detí do školy je problematické. Treba súčinnosť škôl - možnosť odkladať bicykle. Zápchy v Nitre nie sú, keď sú prázdniny.
- MHD je nevyhovujúca. Intervaly sú dlhé. Preto nie je možné nechať autá doma.
- Rieka má potenciál na rekreáciu. Aj vo Viedni je Dunaj čistý vďaka čističke.
- Zeleň - jasné zadefinovanie voľných zelených plôch na Parky, parčíky, uličnú zeleň / radšej menej zelene, ale s vyššou mierou starostlivosti.
- Nedá sa očakávať, že všetci budú pracovať priamo v meste. Mali by byť možnosti prenajať si pracovný priestor v blízkosti obydlija. Treba zmeniť pomer z 95/5 na 70/30 až 60/40. Služby by mali byť lokálne dostupné.
- Treba dobre identifikovať, čo ľudia oceňujú na vlastnej MČ a čo im chýba a majú iné MČ, za čím cestujú.
- Za posledných 30 rokov nevznikol žiadny nový park - zadefinovať nové väčšie i menšie parky .
- Problémom je nadmerné dochádzanie žiakov do základných škôl z okolitých obcí.
- Veľkou ambíciou UHA je urobiť park pre každú MČ (Agrokomplex - Chrenová; Kasárne - Zobor; Lesopark Borina - Klokočina/ Čermáň; mestský park).
- Dôraz vo verejnej diskusii na zeleň.
- V roku 2021 ide mesto (vy)tvoriť aj nový Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja - príležitosť pre definovanie aj potrieb a návrhov, ktoré sa nedajú zreteľne artikulovať v ÚP.
- Lineárne mesto (pozdĺž cesty a pod) vs. Rozvíjané centricky (kratšie priemerné vzdialenosti).

- Doprava - mesto stavané pre peší pohyb obyvateľov, bohatá diskusia - zamestnanie asi nie je predstaviteľné len v MČ.
- Rôzne generácie/rôzne potreby, hlavne vo vzťahu k doprave.
- Zamerať sa na rozvoj zelene, parkov, rieky.
- Ako diskutovať o ÚP s laickou verejnosťou (napr. zahusťovanie zástavby), ako a kým to efektívne odkomunikovať (experti - sociológovia, ekológovia, ...).
- Treba chápať, že ÚP je dokument prinášajúci dlhodobosť a dlhodobé dôsledky.

Klokočina a Čermáň

- Predstavená vízia rozvoja mesta bola prítomnými zástupcami VMČ prijatá ako vhodná cesta rozvoja mesta.
- V meste nie sú vytvorené adekvátne možnosti pre verejnú dopravu, napr. sídliská často nemajú dobudované ani chodníky a prístup k zastávkam MHD nie je dostatočný, preto ľudia často radšej volia individuálnu automobilovú dopravu.
- Je potrebné detailne diskutovať o tom, ako vytvoriť zo satelitnej zástavby prepojený mestský priestor a ako hľadať to správne centrum MČ.
- Mesto by malo mať aj v MČ vytipované priestory, ktoré by mali ostať nezastavané.
- Pri diskusiách o budovaní cyklotrás, ktoré sú vítané, je potrebné nezabudnúť aj na budovanie možnosti uloženia bicyklov v "sídliskových" MČ do cyklogaráží, keďže v bytových domoch je s uložením bicyklov viacčlennej rodiny problém.
- Je potrebné mesto chápať ako súhrn verejných a súkromných priestorov a nemyslieť iba na svoj súkromný záujem.
- "Periférie" by mali mať možnosť si formovať mestské prostredie. Ale na to je potrebná vybavenosť plnoformátovými službami. Žijeme v období, kedy mestá nie sú priamymi investormi a staviteľmi, ale pripravujú podklady a regulácie rozvoja. Realizáciu potom uskutočňujú obvykle súkromní investori.
- Je potrebné premostenie od privátneho sektora, mesto musí dávať rámce. Klokočinu a Chrenovú treba sformovať, dobudovať tak, aby verejné priestory dostali mierku a prepojenie (vybavenosť, menšie objekty, ...).
- Je potrebné pripraviť sa na dozvedanie laickej verejnosti informáciami o tom, akú mieru podrobnosti môžu v riešení ÚP očakávať, pomôže to priebehu diskusií. Netreba si zamieňať celkový územný plán s napr. územným plánom zóny.
- Výbory MČ sú odbornými pracovníkmi z UHA považované za jeden z nosných prvkov tvorby ÚP.
- Je potrebné zaoberať sa otázkou ako má vyzeráť ulica v meste - aké sú minimálne štandardy.
- Častou otázkou bolo, či plánuje mesto výstavbu a rozvoj dopravy. V kontexte dopravy bolo zástupcami UHA odkázané na novoprijatý dokument Generel dopravy v meste Nitra. Odkaz na neho je možné nájsť aj na stránke www.uzemnyplan.nitra.sk

Informácia o ďalších krokoch a záver stretnutia

24.11. sa uskutoční online stretnutie so zvyšnými VMČ.

Participatívny proces je predĺžený do leta, budú nasledovať ďalšie stretnutia. Je dôležité, aby sme diskutovali.

Do konca roka sa stretne koordinačná skupina pri komisii pre územné plánovanie, architektúru, verejný priestor a investície, alebo prebehne koordinačné stretnutie UHA-PDCS, na ktorom sa dohodne ďalší postup do konca roka.

Naplánujú ešte ďalšie stretnutia s rôznymi typmi zainteresovaných aktérov, pričom minimálne jedno sa uskutoční ešte do konca roka 2020.

Budeme dúfať, že pandémia začne byť na ústupe a budeme môcť mať aj fyzické stretnutia.. Prípadne v jarých mesiacoch bude možné sa stretávať aj v exteriéri.

PodĎakováním všetkým za aktívnu účasť bolo stretnutie ukončené.

Zápis spracovala: Anna Zemanová (PDCS)

Overil: Bohdan Smieška (PDCS)